

МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
УКРАЇНИ

ЛЬВІВСЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ
ПРАВОВИХ НАУК
УКРАЇНИ

КОНСУЛЬТАТИВНА
МІСІЯ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО
СОЮЗУ

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки

*Збірник тез
Міжнародної
науково-практичної конференції*

22–23 лютого 2024 року

Київ–Львів–Харків

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

В 71

Рекомендовано до розміщення в електронних сервісах
Львівського державного університету внутрішніх справ
(*протокол від 28 лютого 2024 року № 9*)

Упорядник

У. О. Цмоць,

старший науковий співробітник

Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні
в 71 уроки : збірник тез Міжнародної науково-практичної
конференції (22–23 лютого 2024 року) / упор. У. О. Цмоць.
Львів : Львівський державний університет внутрішніх
справ, 2024. 1084 с.

У збірнику вміщено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Війна в Україні: зроблені висновки та незасвоєні уроки», яка відбулася 22–23 лютого 2024 року у Львівському державному університеті внутрішніх справ.

Опубліковано в авторській редакції. Відповідальність за достовірність фактів, статистичних даних, точність викладеного матеріалу покладається на авторів.

The collection contains the participants' reports of the International Scientific and Practical Conference «The War in Ukraine: Conclusions Drawn and Lessons Not Learnt», which was held on February 22–23, 2024, at Lviv State University of Internal Affairs.

The reports are published in the author's edition. The authors are responsible for the reliability of the facts, statistical data, and the accuracy of the material presented.

УДК 355.01(477-651.2:470-651.1)

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2024

Підхомний О., Ревак І. О. ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНИХ УМОВ НАЛАГОДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ СПІВПРАЦІ МІЖ МИТНИМИ ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛОМ ФІНАНСОВОЇ РОЗВІДКИ.....	708
Плетенець В. М., Кісільова В. І. ПОСТТРАВМАТИЧНИЙ СИНДРОМ УЧАСНИКА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЯК УМОВА ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОЇ ОСОБИ.....	711
Плотніков О. В. РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНУ ЕКОЦИДУ В УКРАЇНІ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....	714
Подойніцин В. М., Дегтяр Н. О. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ УКРАЇНИ.....	719
Політило М. А., Цюприк А. Я. ВПЛИВ ІПСО НА СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО.....	722
Політова А. С. СТАН ПРОТИДІЇ СЕКСУАЛЬНОМУ НАСИЛЬСТВУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ.....	725
Полуніна Л. В. ПОНЯТТЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ У МІЖНАРОДНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	730
Попович Р. А. ПРОЦЕСУАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ПОКАЗАНЬ ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ В УМОВАХ, УСКЛАДНЕНИХ ВОЄННИМИ ДІЯМИ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	736
Похиленко І. С. ДО ПИТАННЯ ПРО РАШИЗМ.....	741
Поцюрко М. М. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ БОРОТЬБИ З РАШИЗМОМ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	745
Поцюрко О. Ю. ФОРМАЛЬНО-ЛОГІЧНІ ТА ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ СКЛАДІВ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	748
Поштаренко І. В. МАЛОЛІТНЯ ДИТИНА ЯК ПОТЕРПІЛИЙ У СТ. 150-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.....	753

І. С. Похиленко,
доцент кафедри політичних наук і права,
кандидат юридичних наук, доцент
*(Київський національний
університет будівництва і архітектури)*

ДО ПИТАННЯ ПРО РАШИЗМ

Рашизм – це ідеологія, що об'єднує шовіністський світогляд, ностальгію за Радянським Союзом та реваншистські настрої, стимулює мобілізацію російських громадян на війну з Україною та закликає до використання ядерної зброї. Ця ідеологія відображає бажання путінського режиму зберегти владу та контроль, використовуючи націоналістичні, релігійні та історичні мотиви, стимулюючи пропаганду національної гордості, підтримку «сильного лідера» та відверту ворожнечу до інших країн, особливо до тих, що мають російськомовне населення, таких як Україна. Ця концепція допомагає режиму відвернути увагу російського народу від власних проблем, зокрема, корупції, обмеження свободи слова та прав людини. Він стає загрозою для всього світу, оскільки путінський режим використовує його як інструмент для збільшення свого впливу та розширення своєї території. Тому, боротьба з «рашизмом» та з путінським режимом загалом має стати однією з головних міжнародних пріоритетів в ближчому майбутньому. Для вирішення цих питань 22 травня 2022 року було прийнято Закон України «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну». Відповідно до статті 2 цього Закону пропаганда російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України забороняється. Використання символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну відповідно до умов, визначених цією статтею, є окремим видом пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України. Використанням символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного

режиму в Україну, зокрема, є використання латинських літер «Z», «V» окремо (без правомірного контексту або в контексті виправдання збройної агресії проти України чи інших воєнних дій) або шляхом заміни цими літерами кирилических літер «З», «С», «В», «Ф» чи інших літер в окремих словах з візуальним акцентом на цих літерах. У пояснювальній записці до законопроектів вказувалось, що первісно літери «Z» та «V» використовувались як тактичне маркування військової техніки з різних військових округів Росії, частини (з'єднання) яких беруть участь в агресії проти України. Але пізніше – з метою демонстрації особисто керівництву Росії начебто палкої підтримки війни з боку народних мас – ці літери стали використовуватись як символи схвалення війни проти України та вбивства мирних людей. В іноземних ЗМІ ці символи навіть отримали назву «zwastika», що красномовно свідчить про розуміння всім світом і природи організованої Росією терористичної «спеціальної військової операції», і її явного неонацистського характеру. Визнавши останній на законодавчому рівні, Україна тим самим демонструє приклад для інших держав, закликає їх визнати путінську Росію неонацистським режимом, що майже нічим не відрізняється від нацистських і фашистських режимів 20-х–40-х років ХХ сторіччя. Відтепер винні у порушенні вимог цього Закону фізичні та (або) юридичні особи, посадові особи юридичних осіб, посадові особи органів державної влади, органів місцевого самоврядування будуть нести кримінальну відповідальність.

Існують різні підходи щодо розуміння поняття «рашизм». Так, В. С. Огризко [1, С.340] під рашизмом розуміє уособлення расистської, ксенофобської, шовіністичної та популістської ідеології, яку, попри очевидний антидемократизм, підтримує більшість російського населення, що її в своїй агресивній і злочинній зовнішній політиці реалізує росія.

Л. Д. Якубова [2, С. 82] зазначає, що в основі путінізму/рашизму лежить суміш ідей та уявлень, що з'явилися на зорі російського націоналізму–(зокрема і в його чорносотенній версії), дещо трансформованих з урахуванням еволюції фашизму/нацизму й історії радянської системи. Невиразність, еклектичність, а по правді абсолютна навіженість засад рашизму компенсуються апломбом «ядерної держави», великодержавною

пихою, невичерпними можливостями програмувати масову свідомість через ЗМІ.

Цікаві атрибути «рашизму» описав Т. Снайдер [3], зазначивши, що це культ лідера і культ мертвих, корпоративна держава, міфічне минуле, цензура, теорії змови, централізована пропаганда, а тепер і війна та руйнування. Також він висловив позицію, що фашисти, які називають інших «фашистами», – це фашизм, доведений до своєї нелогічної крайності як культ безумства. Це крайня точка спотворення реальності через розпалювання ненависті, де пропаганда є чистою вимогою... Він назвав це «шизофашизмом».

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновки, що рашизм представляє собою складну і синтетичну ідеологію, яка включає в себе різні елементи російського націоналізму, православ'я, імперіалізму, неоколоніалізму, шовінізму, фашизму, расизму і ксенофобії. Можна визначити такі характерні риси та прояви цієї ідеології:

Владарювання та культ лідера. Режим, що виник за президентства В. Путіна, характеризується воєначальством, самодержавством і культом національного лідера. Політика режиму не піддається контролю суспільства, а опирається на спецслужби та поліцейський апарат.

Ідея «руського мира». Визначено використання ідеї «руського мира» як інструменту об'єднання та легітимізації політично-культурного розвитку на пострадянському просторі.

Месіанський цинізм та вищість Росії. Режим демонструє месіанський цинізм, спрямований на дискредитацію загальнолюдських цінностей, а також виправдання вищості Росії над іншими країнами світу.

Роль православ'я. Виділяється визначальна роль російського православ'я як релігійної основи режиму.

Еклектична символіка та героїзація російського способу життя. Режим використовує еклектичне поєднання різних символів і ідеологем, що включають православні, мілітаристські, радянські, націоналістичні та імперські елементи, з метою героїзації та сакралізації російського способу життя.

Прояви та неприязнь. Серед проявів рашизму зазначено нетерпимість до культурно-цивілізаційного вибору інших

народів, відновлення антизахідної риторики, ненависть до інакодумців.

Отже, рашизм – це складна ідеологія, яка об'єднує елементи російського націоналізму, православ'я, імперіалізму, шовінізму, фашизму та інших форм ексклюзивізмів та виявляється у владарюванні, культі лідера, антизахідній риториці та спробах виправдання агресивної політики та домінування Росії, через призму акцентуації на вищості російського та меншості інших народів.

Список використаних джерел

1. Огризко В. С. Дещо про рашизм. *Україна дипломатична*. 2022. Вип. XXIII. С. 338–341. DOI: 10.37837/2707-7683-2022-21
2. Якубова Л. Д. Онтологія рашизму: Україна як alter ego Росії. *Український історичний журнал*. 2022. № 4. С. 78–92 DOI: URL: <https://doi.org/10.15407/uhj2022.04.078>
3. Snyder T. We Should Say It. Russia Is Fascist. URL: <https://www.nytimes.com/2022/05/19/opinion/russia-fascism-ukraine-putin.html> (дата звернення: 20.01.2024)